

ב"ה

מאמר ד"ה באתי לגני תשכ"ג

~ הנחה מילולית ~

* בסוף הקונטרס באו כל התורות של רבותינו נשיאנו שהוזכרו בהמאמר *

ימי ההכנה ליו"ד שבט, תשפ"ג

ב"ה

בשבח והודי' להשי"ת, לקראת ימי ההכנה ליו"ד שבט תשפ"ג הבעל"ט, הנני מו"ל תמליל מסרט ההקלטה - מאמר הרבי ד"ה באתי לגני, שנאמר בשנת תשכ"ג, על פרק י"ג שבהמשך באתי לגני של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצקל"ה נבג"מ זי"ע.

הוצאה זו היא לתועלת הלומדים, שנפשם חפצה להתעמק בלשון הרב ממש, ולא להסתמך רק על הנחות הבלתי מוגהות. כמובן, שהוצאה זו היא על אחריותי לבד, ואם שגיתי הה"י.

בשולי הגליון בהערות, באו הלשונות, שנראה אינם מהמשך ורצף הענין (וזה, וכן חילוק הפרקים, הוא לפי שיקול דעתי לבד), כי גם בהם ימצא הלומד דיוק וחפץ רב, כידוע ומפורסם, בפרט אחרי העיון במקורות. בנספח, לתועלת הלומדים, באו קטעי מאמרי רבותינו נשיאנו, לפי הסדר שנזכרו בהמאמר (בחלוקת קטעים הארוכים, ותוספת סימני פיסוק).

ויה"ר שנוכל להתעמק בהמאמר ולהבינו כראוי, והמעשה הוא העיקר, ועי"ז נזכה לתורה חדשה מהרבי בקרוב ממש.

מ.מ.ב.

יום הבהיר ה' טבת, תשפ"ג

מאמר ד"ה באתי לגני, יו"ד שבט תשכ"ג

הנחה בלתי מוגה - ועל אחריות המו"ל לבד

אורך המאמר: 38 דקות לערך

0:00

דעמאלט ממשיך דערנאך די נח"ר לפני שאמרת ונעשה רצוני מלמעלמ"ט.

וואס כדי אויף איבערמאכט⁵ פון שקר פון עולם פון שטות דלעו"ז זאל ווערן דערפון דער ושכנתי בתוכם, אט דאס איז די מלחמה וואס ווערט דורכגעפירט דורך צבאות הוי', וואס דאס זיינען אידן וואס זיי ווערן אנגערופן צבא השם. און ווי ער איז מבאר, אז צבא האט אין זיך די דריי טייטשן, וואס זיי זיינען אלע דא אין די עבודת האדם אויף דורכפירן שליחות הקב"ה בעולמו.

און דערנאך איז ער ממשיך ומסביר ומבאר, אז בשעת המלחמה, איז אט דעמאלט אפילו אט די אוצרות יקרים, וואס ניט נאר אז מען איז זיי ניט מבזבז, אפילו מען וויל זיי ניט באווייזן, ניט נאר די אוצרות יקרים פון דעם דור, נאר מדורי דורות, און אויך די אוצרות שצברו אבותיו, איז בשעת עס רעדט זיך וועגן מנצח זיין די מלחמה⁶, איז אט דעמאלט דער מלך מבזבז אוצרותיו. ביז וואנעט, אז אין דעם בזבז אוצרות, באשטייט אויך אט דאס, אז דער מלך שטעלט זיך אליין אויך איין כביכול בסכנה, אבי מען זאל מנצח זיין די מלחמה.

נאר דאס וואס מען גיט דעם אוצר מלמעלה, דארף⁷ דאך זיין אויך די כלי דא למטה, דעם אוצר דלמטה, די עבודת האדם. און ווי ער זאגט, אז די אוצרות, אז אעפ"י וואס זיי ווערן געגעבן די פקידי החיל, איז דאך די כוונה די אנשי חיל, וואס זיי פירן דורך דעם נצחון, וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז אויך דער אוצר דארף אויך זיין בכל אחד ואחד, ווארום יעדער איד, אפילו די וואס זיי זיינען ניט די פקידי החיל, זיינען זיי דאך אבער אין צבאות הוי'.

און ער הויבט אן מבאר זיין פריער דעם אוצר דלמעלה, ברענגט אויף דערויף אראפ, דעם מאמר התקוני⁸ זה, אז אוא"ס איז למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, וואס ווי ער וועט מסיים זיין, איז דער אוצר איז דאס דער ענין וואס אוא"ס איז

באתי לגני אחותי כלה, זאגט דאך דער בעל ההילולא, אז דער מדרש זאגט אויף דעם, באתי לגני¹ לגנוני, למקום שהי' עיקרי (עיקר דירת) בתחילה.

וואס עיקר שכינה² איז בתחתונים היתה, און דערנאך, ע"י חטאים וואס איז געווען, מתחיל פון אדם הראשון די שבעה דורות, איז סילקו³ את השכינה מלמטה למעלה.

און דערנאך האט זיך אנגעהויבן, אנהויבענד פון אבות, פון אברהם⁴, איז דערנאך הורידו את השכינה פון מלמעלה למטה, ביז משה, וואס ער איז דאך געווען דער שביעי, וכל השביעין חביבין, האט מען דאס מוריד געווען מרקיע הא' לארץ.

און דערנאך איז געווען דער ציווי פון ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וואס דאס איז דאך דער ענין פון דירת שכינה בתחתונים. זאגט אויף דערויף בתוכם - בתוך כל אחד ואחד מישראל, אז ע"י העבודה, איז מען אים ממשיך, אז די שכינה זאל זיין שוכנת דא למטה.

וואס כללות העבודה איז דאס אין דער ועשו לי מקדש כפשוטו, וואס דאס גייט אויף עבודת המשכן, וואס עיקר המשכן, איז ער מבאר בארוכה אין דעם המשך, איז דאך געווען דער משכן עצי שיטים עומדים, אז דער עיקר העבודה איז, אז פון שטות דלעו"ז דער שטות פון עולם, זאל מען מאכן דערפון די שטות דקדושה, און פון די עצי שיטים שטעלט מען אויף די קרשים, וואס קרשים איז דאך אויך אותיות שקר, אז פון שקר פון עולם, זאל מען אויפשטעלן א בנין, וואס ער זאל זיין א מקדש ומשכן⁴ לו ית'.

וואס אט דאס איז אויך די כללות העבודה פון אידן, עס איז דאך בתוכם בתוך כל אחד ואחד, אז דורך דערויף וואס א איד איז זיך מתקרב, וואס דער עיקר העבודה במשכן איז דאך געווען די עבודת הקרבנות, וואס דאס איז דאך די קירוב כל הכוחות, ווי ער זאגט אין בחיי, ביז דאס איז עולה עד רוא דא"ס, איז מען

(5) אויף דורכפירן.
(6) או: במלחמה (וכן בסוף הקטע).
(7) איז דאך דאס.
(8) הזהר.

(1) לגני.
(2) וואס עיקר דירה.
(3) נסתלק.
(4) ושכינה.

לשון אין מאמר, אז דארטן איז מען מקבל דעם אוא"ס. ווארום וויבאלד אז עולמות א"ס זיינען דאך אלקות, און אצילות איז דאך אויך אלקות, איז דערפאר איז קיין פלא ניט, אז אוא"ס קאן דארט מתפשט זיין, און קאן דארט נתגלה ווערן. משא"כ אין עולמות ב"ע.

7:35

ג) וואס כדי דאס פארשטיין קלארער, וועט מען דאס פארשטיין פון תורת הבעש"ט, ווי דאס איז איבערגעגעבן געווארן אין אור תורה פון דעם רב מגיד, און ווי דער אלטער רבי ברענגט עס אראפ ביז געדרוקט אין לקו"ת לג' פרשיות, וואס ער איז מבאר אז צהר תעשה לתיבה, און דער תיבה איז געווען תחתיים שניים ושלישיים, זאגט ער דארטן, אז דער של"ה¹² זאגט דארט אז דאס איז דער ענין פון עולמות ב"ע.

בעומק יותר, איז דאס ע"פ תורת הריב"ש בעש"ט, וואס איז הובא באור תורה להרב המגיד, אז תחתיים שניים ושלישיים, איז אזוי ווי עס איז דא אלקות, און נשמות, און עולמות, און די תיבות וואס אויף דערויף זאגט ער צהר תעשה לתיבה, איז דאס די אותיות התורה והתפילה, איז אין זיי דארף זיין צהר ובהירות, וואס זיי דארפן זיך מתייחד זיין מיט עולמות, און דורך די נשמות מיט אלקות, וואס אט דורך דערויף ווערט דער ענין הצהר. און ער איז מבאר, אז דאס¹³ איז דער ענין פון תלת עלמין.

און ער איז מבאר דארטן, אז דער ענין פון תלת עלמין, איז דא אין דערויף די שני פירושים, דער איין פירוש אז דאס איז דער ענין פון אצילות און בריאה און יצירה, און דערנאך איז דער ענין ווי ער זאגט אין רמ"ז, אז דאס איז דער ענין פון בריאה יצירה עשי', וואס דאס איז מתאים ווי ער זאגט אין של"ה, נאר וואס דען, בריאה יצירה עשי' הכללים, וואס דאס איז עולמות הא"ס און אצילות און ב"ע. וואס עפ"ז, ווי זאגט ער דארטן, וועט מען בעסער פארשטיין תורת הבעש"ט.

און דערנאך איז ער נאך מוסיף, אז דערפון וועט זיין א ביאור מופלא, צו וויסן דעם חילוק פון עולמות הא"ס און עולם האצילות.

ווארום אין די תלת עלמין, וואס לויט דעם פירוש הרמ"ז איז דאס עולמות הא"ס און אצילות און ב"ע, איז ווי ער זאגט דא אין דעם המשך פון דעם בעל ההילולא, איז ווערט דאס

למעלה עד אין קץ. כדי צו פארשטיין אבער דעם עילוי פון למעלה, אין דעם ענין וואס אוא"ס איז למעלה עד אין קץ, איז הויבט ער אן מבאר זיין דעם למטה עד אין תכלית, וואס דאס איז דאך נידעריגער פון דעם ענין למעלה עד אין קץ, איז פון דעם עילוי וואס איז דא אין למטה עד אין תכלית, וועט מען פארשטיין דעם עילוי וואס איז אין דעם למעלה עד אין קץ.

און ער איז פריער מבאר דעם למטה עד אין תכלית, ווי אזוי דאס איז אין התהוות העולמות, וואס דאס איז אין דעם סעיף וואס מען האט אפגעלערנט ביום ההילולא שלפני"ז.

5:18

ב) און איצטער, בסעיף הי"ג האחד – קומט ער מבאר זיין דעם צווייטן ענין וואס איז דא אין למטה עד אין תכלית, ניט ווי דערפון ווערט די התהוות אין אן אופן פון מטה און אין תכלית, נאר די התפשטות וגילוי האוא"ס, אז אין דער התפשטות איז אויך דא דער ענין פון למטה און אין תכלית. וואס דאס איז, אז דאס ווערט נתפשט ביז אין מדריגות⁹ היותר אחרונות, און מדריגות היותר תחתונות.

און ער איז מבאר אין דעם, אז דאס וואס מען זאגט אז אוא"ס איז למטה עד אין תכלית, איז ניט נאר דער פשט אין דעם, אז עס איז אסאך השתלשלות עד אין תכלית, וואס¹⁰ דערפאר ווערט דאס אנגערופן א"ס, נאר אפילו ווי דאס שטייט אין למטה עד אין תכלית, איז דארט גופא איז דאס אין אן אופן פון א"ס.

וואס אין דערויף איז ער מחלק שני ענינים¹¹, דאס זאגט מען דאך אלס א שבח אויף אוא"ס, אז ער קאן זיך מתפשט זיין, און ניט נאר התפשטות נאר אויך גילוי, ביז למטה עד אין תכלית.

זאגט ער, אז מען קאן ניט זאגן אז דאס גייט אויף עולמות הא"ס, אפילו אז דאס גייט אויף עולם האצילות, וואס בערך פון אוא"ס, איז אפילו די עולמות א"ס ווערן דאך אויך אנגערופן בשם עולמות, אבער אעפ"כ, קאן מען ניט טייטשן אז למטה עד אין תכלית מיינט מען די עולמות א"ס און עולם אצילות.

ווארום דארט איז, ווי ער זאגט אין המשך, קיין פלא ניט, אז דארט קאן זיך מתפשט זיין אוא"ס, עס איז אויך אפילו ניט קיין פלא, אז דארטן שטייט דאס בגילוי, אדער ווי ער זאגט דעם

(9) מדריגות היותר תחתונות.

(10) ביז.

(11) חלוקות.

(12) איז דאס מבאר.

(13) אז עס איז דאך דער ענין פון של(שה), וואס דאס.

פאנאנדערגעטיילט אין צוויי חלוקות, עולמות א"ס און אצילות, און די עולמות בי"ע. און די צוויי עולמות א"ס און אצילות צווישן זיי גופא איז דער חילוק, וואס עולמות א"ס איז דאך אלקות, משא"כ עולם אצילות איז דאך דארט איז דאך דא דער ענין אז עס קאן זיין כלים און עס איז דא כלים. נאר וואס דען, דאס איז ווי אלקות האט זיך אנגעטאן און האט זיך מצמצם געווען, ביז וואנעט אז דאס קאן זיך פארבינדן מיט כלים. משא"כ עולמות בי"ע, איז דאס דער ענין פון נפרדים.

און דערפאר איז ער דארט נאך מבאר, אז כדי פארשטיין דעם חילוק פון עולמות א"ס און אצילות, איז דאס בדוגמא ווי דער חילוק פון איהו וחיהייהi

אבער מצד דערויף וואס אין ביידע איז חד, משא"כ בי"ע זיינען נפרדים, איז מצד דעם חד שבשניהם, איז דאס איז וואס ער זאגט אין דעם המשך פון דעם מאמר, איז קיין פלא ניט, אז אוא"ס קאן זיך דארט מתפשט זיין, און אויך מתגלה זיין, דערפאר ווייל זיי זיינען כלים, וויבאלד אז דאס איז אחדות, איז אחדות איז א כלי אויף אויפנעמען אוא"ס.

ביז וואנעט, ווי ער זאגט אין דעם המשך, אז אפילו כלים דאצילות, זיינען זיי דאך אויך אלקות, איז דאך איהו וגרמוהי חד, איז אפילו אין כלים דאצילות, וואס זיי ווערן אנגערויפן כגופא לנשמתא, איז אין זיי קאן אויך זיין דער ענין פון אוא"ס וואס ווי ער איז זיך מתפשט אין זיי, דאס איז אבער ניט קיין פלא.

וואס דערפאר קאן מען¹⁴ זאגן, אז דאס איז דער ביאור¹⁵ המשך הענינים אין דעם המשך, אז מען קאן ניט זאגן אז למטה עד אין תכלית דאס איז דער עילוי וואס מען זאגט אויף אוא"ס, דאס איז קיין פלא ניט, משא"כ אין עולמות בי"ע, וואס זיי זיינען דאך ניט כגופא לנשמתא, נאר זיי ווערן אנגערויפן בשם לבושין אין פתח אליהו, וואס א לבוש איז דאך נפרד פון דעם גוף, איז אויף לבושין אט דא איז דער פלא, אז אע"פ וואס זיי זיינען נפרדים, פונדעסטוועגן איז אוא"ס דארטן מתפשט און מתגלה, און אין דערויף באשטייט דער עילוי ופלא.

12:20

ד) אין דעם גאנצן המשך רעדט ער דאך, ווי אזוי דאס פארבינדט זיך מיט נשמות מיט די עבודה פון א אידן, מוז מען דאך זאגן, אז די ענינים זיינען אויך דא ביי א אידן. ואדרבה, וויבאלד אז מען זאגט אז עיקר שכינה בתחתונים היתה, וואס תחתונים מיינט מען דאך דאס ווי ער זאגט אין תניא, דער עוה"ז התחתון שאין למטה הימנו, וואס דאס איז, ווי ער זאגט אין דעם המשך, מדריגות היותר אחרונות און היותר תחתונות.

איז אט דאס איז וואס ער זאגט אויף עולמות בי"ע, זאגט ער אויף דערויף, וכמה לבושין תקינת להון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא, אז די נשמות נעמען זיך בעיקר פון די לבושים. וואס דאס איז דאך דער ענין פון עולמות בי"ע.

און ער זאגט דערצו בהקדם, אז וויבאלד אז מען טיילט דא פאנאנדער אין די דריי חלוקות, דער עולמות הא"ס און עולם האצילות און עולמות בי"ע, איז וואס¹⁶ כלים דאצילות ווערן אנגערויפן כגופא לגבי נשמתא און די עולמות בי"ע ווערן אנגערויפן בשם לבושים, איז זאגט ער, אז דאס איז ניט לבושים דער פירוש, אז יעדער עולם, אז בריאה איז א לבוש לאצילות, און יצירה איז א לבוש לבריאה, און עשי' איז א לבוש ליצירה, וואס אט דעמאלט איז דאך געווען א מקום לומר, אז עס איז גענוג שבח פאר אוא"ס, ווי דאס איז מתפשט למטה עד אין תכלית ביז אין עולם בריאה, דאס איז דאך אויך א פלא. זאגט ער, אז דאס איז די עולמות בי"ע זיינען אלע צוזאמען ווערן אנגערויפן בשם איין עולם, וואס דערפאר טיילט מען דאס פאנאנדער אויף תלת עלמין, עולמות א"ס און עולם האצילות און עולמות בי"ע, די אלע עולמות בי"ע ווערן אנגערויפן בשם איין עולם.

און אט דאס ברענגט ער אויף דערויף די הוכחה, אז זיי ווערן אנגערויפן בשם לבושים, און ווי אזוי, איז מען דאס מחלק, אז בינה איז מקנא בכורסיא, און שית ספירן זיינען אין עולם היצירה, און אופן בעשי'. איז דאך דאס ניט א ענין אז מען זאגט אז כורסיא ווערט נתלבש אין עולם היצירה, און יצירה און¹⁷ עשי', נאר מען זאגט אז דאס איז איין קומה, נאר בינה איז מקומה אין כורסיא, און שית ספירן אין יצירה¹⁸, און אופן בעשי', מלכות בעשי'. וואס בינה און ז"א און מלכות, איז דאך דאס ניט אן ענין איינער באזונדער פון דעם צווייטן, נאר דאס איז דאך כולם ביחד ווערן איין עולם. וואס דערפאר איז בשעת

(17) לכאורה הכונה "אין".
(18) שית ספירן בו"א.

(14) וואס דאס איז, קאן מען זאגן.
(15) דער פירוש.

(16) זאגט מען דאס וואס דאס ווערט אנגערויפן (בדוגמא) וואס אצילות ווערט אנגערויפן כגופא.

מען זאגט אז למטה עד אין תכלית, איז דאס מיינט מען עולמות ב״ע ווי זיי זיינען אלע צוזאמען דער זעלבער לבוש.

15:16

ה) און אויף דערויף זאגט מען אז כמה לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא, און ער איז מסביר¹⁹ אין דעם, אז דאס איז רוב הנשמות נעמען זיך פון ב״ע. וואס דערפאר זאגט מען, אז פון וואנעט איז דער עיקר הנשמות, איז נעמען זיך דאס פון די לבושים. און ווי ער²⁰ איז מסביר אין דעם, אז נשמות דאצילות איז דאס מער ניט ווי א חד בדרא צדיקים הראשונים בדורות הראשונים, משא״כ די רוב הנשמות איז²¹ זיי זיינען פון עולמות ב״ע.

וכמבואר בארוכה יותר אין תורה פון דעם בעל ההילולא (!) פון²² דעם אלטען רבי׳ן, וואס ער איז מבאר אין לקו״ת אין דער ביאור פון יונתי, אז אמת טאקע עס איז דא די נשמת משה, וואס אויף אים זאגט מען אז ער איז געווען דער עצמות החכמה, ביז וואנעט אז דורך אים איז געגעבן געווארן חכמה דתורה, ווארום חכמה דתורה איז נובלות חכמה שלמעלה תורה, און דערפאר²³ האט מען דאס געקאנט געבן מערניט ווי דורך משה דערפאר וואס ער איז געווען דער עצמות החכמה, ואדרבה, משה האט געזאגט כבד פה וכבד לשון, ווי ער זאגט אין זהר, כבד פה כלפי תורה שבכתב, וכבד לשון לגבי תורה שבע״פ, דערפאר וואס דאס איז געווען עצם החכמה און דאס איז געווען מערניט ווי נובלות חכמה שלמעלה תורה.

און דערנאך איז ער מסביר אין לקו״ת, אז אע״פ וואס דאס שטייט ביי משה׳ן, אט אזוי איז דאס אויך דא אין נשמות פון צדיקים גדולים צדיקים ראשונים, ווי ער זאגט אמר רב ספרא²⁴ משה שפיר קאמרת - וואס דערפון איז פארשטאנדיק אז דאס איז די נשיאי ישראל, די אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא - וואס זיי זיינען נשמות דאצילות, און ווי ער איז דארט מסביר אז זיי ווערן אנגערופן בשם אחים ורעים לז״א, דערפאר וואס זיי נעמען זיך פון יחוד או״א.

משא״כ די רוב הנשמות, אפילו די וואס נעמען זיך פון יחוד ז״ן, ווערן זיי דאך נולד לעולם הבריאה, אפילו ווי ער איז יעצט דארט ממשיך בלקו״ת, אפילו ווי כמבואר במקום אחר, אז אט די וואס ווערן נולד פון יחוד ז״ן²⁵ ווערן²⁶ אויך אנגערופן

נשמות דאצילות, איז ביי זיי איז דאך מערניט ווי א טיפה פון עצמות החכמה, משא״כ אין אחים ורעים, וואס דוקא דורך זיי קאן געגעבן געווערן תורה, איז דארט איז דער ענין פון עצם החכמה. און עאכו״כ די רוב הנשמות, ווי ער זאגט דארטן אין לקו״ת, זיי זיינען נשמות דב״ע ממש.

וואס אט דאס איז וואס ער זאגט אין דעם המשך, אז לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא, דערפאר וואס דאס איז רוב הנשמות ובפרט בדורותינו אלה איז דאס מערניט ווי א חד בדרא, וואס איז דער חד וואס אויף אים האלט זיך דער גאנצער דור - ע״ד ווי מען זאגט אויף משה בדורו, איז דאך דעמאלט איז ער דאך געווען שקול כנגד ששים ריבוא כמבואר במק״א, דערפאר וואס ער האט זיי אלעמען כולל געווען אין זיך, און אנכי הריתי כאשר ישא האומן את היונק, דערפאר וואס²⁷ אין אים איז געווען כלול כל ששים ריבוא נשמות וואס דאס איז כללות ישראל - אט אזוי איז די אתפשטותא דמשה בכל דרא דכל נשיא ונשיא בדורו ביז נשיא דורינו. אבער די נשמות שבדור, איז זיי זיינען נשמות דב״ע, און זיי נעמען זיך פון די לבושים.

18:48

ו) און אט דא דארף ער אבער גלייך באווארענען, אז וויבאלד אז זיי נעמען זיך מערניט פון די לבושים, ווי גערעדט פריער, אז עולמות ב״ע זיינען נפרדים, איז פונדעסטוועגן, איז דוקא דורך זיי איז דער עבודה פון ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. איז ער גלייך מבאר, דערפאר וואס בכל עולם ועולם, איז די נשמות זיינען די פנימיות העולם, די מלאכים זיינען חיצוניות העולם. און די עולמות זיינען חיצוניות דחיצוניות. וואס לכאורה וואס איז דא נוגע דער גאנצער ענין. נאר דאס איז בהמשך²⁸ לתוכן נקודת המאמר, אז דער תכלית איז דאך, מען זאל נוצן דאס וואס דעם אוצר, כדי א נשמה זאל דורכפירן זיין שליחות בעולם, אויף מאכן פון דעם עולם א משכן, פון די קרשים פון עצי שיטים עומדים זאל ער מאכן קרשים און דאס זאל זיין אלקות. איז אט דאס זאגט ער, אז זיי זיינען פנימיות, וואס דורך די פנימיות, באמצעות פון די חיצוניות וואס דאס איז די מלאכים פון לשון שלוחים, פירט זיך דורך די שליחות אין חיצוניות דחיצוניות.

(19) מבאר.

(20) זאגט.

(21) זיי זיינען אין עולמות, זיי נעמען זיך.

(22) כנראה הכוונה ״בשם״, דהיינו זה שהלקו״ת ביאור יונתי מצויין בהמשך.

(23) דורך אים.

(24) האט מען דאס געדארפט געבן דורך.

(25) לכל המבואר, לכל.

22:20

ז) און אין דערויף ווערט נשתלשל דער אוא"ס אין למטה, ביז עד אין תכלית, דערפאר וואס דאס איז דאך די מדריגות היותר אחרונות און יותר תחתונות, און אין דערויף גופא שטייט ער אין אן אופן פון אין סוף. ער איז דאך אבער מתגשם, ווארום³¹ ער גייט דאך אראפ אין דעם עולם וואס דארט איז די שליטת השרים ומזלות, ביז וואנעט אז מען זאגט אז כל המשכה, אפילו די המשכה פון אוא"ס, דארף דאס דורכגיין דורך דעם מזל. און ווי ער ברענגט אראפ אין המשך, אז אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל. וואס לכאורה איז דאך נישט פארשטאנדיק, בשלימא אויף התהוות, כדי אז עס זאל ווערן א עשב, און וואס דער עשב זאל מתאים זיין צום עוה"ז הגשמי, איז דאס איז פארשטאנדיק פארוואס עס דארף דורכגיין דורך דעם מזל. דא איז דאך אבער זאגט מען דאך, אז מכה בו ואומר לו גדל, און ווי דער אלטער רבי איז מבאר אין אגה"ק דעם דיוק, אז דאס גייט לאחר שנתהווה העשב, איז אט דעמאלט איז מכה בו ואומר לו גדל, ווארום קודם שנתהווה למי יכה ולמי יאמר גדל. איז דאך לכאורה נישט פארשטאנדיק, פארוואס דארף דאס דורכגיין דורך מזל. זאגט מען, אז דער אוא"ס אליין ווערט אזוי מתגשם, ביז וואנעט אז דער אוא"ס גייט דורך דורכ'ן מזל.

וואס דאס איז דאך א ירידה גדולה ביותר, וואס אין דערויף באשטייט די הפלאה מיט דעם פלא, וואס ער זאגט, אז אוא"ס איז למטה עד אין תכלית.

23:58

ח) וואס דאס איז דאך אלץ א ירידה³², א תחתון למטה עד אין תכלית, דאס איז נאך אבער נישט די ירידה הכי תחתונה. דאס איז אלץ ירידה הכי תחתונה, אבער אלץ אין דרגות וואס זיי זיינען קדושה, אדער פארבונדן מיט קדושה.

איז ער ממשיך נאכמערער, אז ביז וואנעט, אז דאס קאן נמשך ווערן אין אן ענין הפכי, וואס דאס איז די ענינים וואס זיי זאגן לי יאורי ואני עשיתיני, די ענינים פון קליפות וסט"א. וואס אויך דארטן, איז דאך ואתה מחיה את כולם, אויך דארטן איז דאך אויך דער חיות פון אוא"ס, דערפאר וואס ער איז זיך מתגשם, און טוט זיך אן דורך די מזלות, ביז וואנעט אז דארט קאן ארויסקומען דער ענין פון א³³ ענין הפכי.

און דערמיט וועט מען אויך פארשטיין דעם תורת המגיד, וואס ער זאגט אין רמזי תורה אין אור תורה בתחילתו וואו ער ברענגט די פירושים פון פסוקים פון תהילים, איז ער דארט מבאר דעם מאמר רז"ל, אז אין המלאכים אומרים שירה ביז וואנעט אז ישראל מתחילין לומר שירה, שנאמר ברוך יחד כוכבי בוקר, און דערנאך ערשט ויריעו בני האלקים. און ער איז דאס מסביר, אז ישראל איז עלו במחשבה, ובדוגמא ווי מען זעט, אז וויאזוי קאן מען זאגן א דיבור, איז דאס ווען ער האט דאס פריער געטראכט וועגן דעם ענין, און דער מחשבה איז ממשיך חיות אין דעם דיבור, ווען ער וועט רעדן א דיבור אן א מחשבה שקודם לו, וועט עס זיין אן א שכל און אן א חכמה און אן תענוג. און דוקא ע"י המחשבה איז אט דעמאלט איז דער דיבור ווי דער דיבור דארף זיין.

און אזוי ווי די מלאכים²⁹ ווערן דאך פון בדבר הוי', איז אט דאס איז וואס מען זאגט אז וויאזוי קאן זיין די שירת המלאכים, דורך דערויף וואס עס איז פריער דא די ישראל, וואס זיי זיינען עלו במחשבה, און נאכדערויף ווי עס איז דא מחשבה קאן דערנאך זיין א דיבור, און דער דיבור זאל זיין מיט א שכל און מיט א חכמה און מיט א תענוג.

און ער איז דארט מסיים, אז אט דאס איז וואס מען זאגט שיר השירים, אז פון דעם שיר פון ישראל, איז דורך דערויף ווערט כמה שירים, די שירים פון מלאכים, און עולמות, ביז אויך אין עולמות העליונים. וואס דאס איז דאך דאס וואס ער זאגט אין המשך, אז נשמות זיינען פנימיות, וואס דורך די פנימיות ווערט דערנאך אויפגעטאן די ענינים בחיצוניות, און בחיצוניות דחיצוניות וואס דאס איז עולמות.

און אט דאס זאגט ער, אז די עולמות ב"ע זיינען דאך נפרדים, וואס איז דאך אפילו די נשמות פון ב"ע אויך, נישט נאר די עולמות און מלאכים, נאר אפילו די נשמות, אויב דאס איז נשמות דבי"ע. און ווי ער זאגט אין דעם קיצור פון תורת הבעש"ט וואס איז אין לקו"ת לג' פרשיות געדרוקט, אז עס איז דא די ג' עולמות, די עולמות הא"ס און אצילות, און דערנאך איז אף הפסיק וואס דאס גייט אויף עולמות ב"ע. און אט דא איז דא דער הפסק, דערפאר וואס דאס איז א ענין של נפרדים. איז דאך דאס אויף די אלע ענינים וואס³⁰ נאך דעם אף הפסיק, וואס דאס איז כולל אויך נשמות.

32) עס איז אבער.
33) אן עולם הפכי.

29) זיינען דאך פון.
30) אין דעם.
31) ביז וואנעט אז ער.

און דא זאגט ער נאך טיפער, נאך נידעריגער, אז³⁴ אין דעם הפכי איז דאך אויך פאראן³⁵ אזא מין וואס אינו יודע את רבוננו ומורד בו, איז דאך דאס דעמאלט נאך גיט אזוי דער ענין פון כפוי טובה. און אט דא זאגט ער, אז עס איז דא נאך א ענין, אז אעפ"י וואס יודע את רבוננו, און פונדעסטוועגן איז מורד בו, ביז וואנעט ער זאגט אז לי יאורי ואני עשיתיני.

וואס אט דאס איז וואס ער ברענגט די דוגמא ביז וואנעט אז עס איז נמשך געווארן אין פרעה, וואס דאס איז דאך וואס ער האט דאך געזאגט לי יאורי ואני עשיתיני, און אין דערויף איז דאך געווען דער ענין הפכי לגמרי, ביז אין אן אופן פון כפוי טובה.

ווארום אט דאס אויף וואס ער זאגט לי יאורי ואני עשיתיני, האט זיך דאס גענומען פון ויברך יעקב את פרעה. ווי ער ברענגט אראפ ווי ער זאגט אין תנחומא און אין דער מדרש, אז וואס יעקב האט געבענטשט פרעה שיהא גילוס עולה לקראתו. האט זיך דאס גענומען זיך מצד ברכת יעקב, און דאס האט אויפגעטאן אין פרעה אזא מין יש ומציאות, גיט נאר א מציאות בפני עצמו, נאר ביז וואנעט ער האט געזאגט לי יאורי ואני עשיתיני.

25:53

ט) וואס מען וועט פארשטיין נאך טיפער דעם ענין פון כפוי טובה, וויאזוי דאס איז לגמרי בהיפך, ווי דער מיטעלער רבי איז מבאר אין תורת חיים דער ענין פון גילוס, וואס דאס איז אויך וואס ער איז מרמז אין דעם המשך שיהא גילוס עולה לקראתו, לכאורה, וואס איז אונז נוגע די פרטים, עס קאן ויברך יעקב את פרעה, ער האט געבענטשט אז דערפון זאל זיין דער טוב ארץ מצרים, און ער האט געזאגט לי יאורי ואני עשיתיני.

נאר דא איז ער מדייק שיהא גילוס עולה לקראתו. איז ווי דער מיטעלער רבי איז מבאר, אין דעם דרוש ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור, אז דער יאור גייט אויף גילוס.

און ער זאגט, אז דער יאור איז דאך דער והנה הראשון איז דאס פישון, פריער³⁶ איז דאך געווען דער ונהר יוצא מעדן, ומשם יפרד, און דערנאך איז געווען דער ושם האחד איז געווען דער ענין פון פישון, וואס דאס איז דער נהר גילוס.

און ער איז דארט מבאר, אז פארוואס איז דאס³⁷ דער ערשטער נהר, דערפאר וואס ער איז זיך מתאחד מיט דעם נהר ווי דער נהר איז יוצא מעדן. אז אע"פ וואס כללות ד' נהרות זיינען דאך ומשם יפרד, דאס איז שוין נפרדים, אבער אין דעם נהר הראשון, איז אין דערויף איז דא דער תענוג³⁸ ווי ער שטייט אין דעם נהר יוצא מעדן.

דאס הייסט, אז דאס וואס עס איז געווען דער ויברך יעקב את פרעה, איז דאס גיט נאר סתם ענינים פון ברכה, נאר מען האט אין דערויף ממשיך געווען פון תכלית הברכה, אז עס זאל זיין יהא גילוס עולה לקראתו, וואס דער ענין פון גילוס איז געווען אז ער האט זיך מתאחד געווען און מתקשר געווען מיט'ן נהר, ווי דער נהר איז יוצא מעדן, וואס דאס איז דער תענוג העליון.

און וואס נאך מערער, אין דערויף איז נאך געווען אויך א טובה, סיי אין ענינים גשמיים, סיי אין ענינים נעלים דקדושה.

ווי דער צ"צ איז מבאר אין אור התורה, אויף דער קשיא הידוע וואס מען זאגט אז ויבואו עד גורן האט, און דארט איז געווען אבל כבד למצרים, איז דאך ידוע אויף דערויף די קשיא, וואס עס האט דאך געדארפט שטיין – ווי ער זאגט די קשיא אין זהר – עס איז דאך אבל כבד לישראל, ווי קומט דאן אבל למצרים.

איז מבאר אויף דערויף דער צ"צ, אז ויברך יעקב את פרעה איז געווען די ברכה אין שני אופנים. אז ער האט ממשיך געווען אין אים די ניצוצות קדושה, אבער ער האט דאס ממשיך געווען אין אזא מין אופן – ווי ער זאגט אין זהר – אז כל זמן שיעקב קיים, איז אט דעמאלט האבן די מצרים גיט געקאנט זיך משתעבד זיין און משתלט זיין על ישראל. ואדרבה, אז די³⁹ בני ישראל זיינען דאך דארט געווען אין טוב הארץ תאכלו, און זיי האבן דאך געווען בטוב ארץ מצרים.

איז אט דעמאלט איז געווען די תועלת אויך פאר פרעה וכללות ארץ מצרים, ווי דער צ"צ איז מבאר, בדוגמא פון לצוות לזה. עס איז דאך מחוייב כל אחד לומר בשבילו נברא העולם, אז די גאנצע עולם איז מערניט ווי לצוות לזה, אבער דורך דערויף וואס ער איז מצווה, ער וועט א צוותא וחייבור, ווי דער רמב"ם איז מבאר בארוכה אין פירוש המשניות, איז דאס פועל'ט אויף אן עילוי אויך אין דעם צוות.

און עד"ז איז אויך געווען אין עניני מצרים, אז עס איז געווען ביידע זאכן, אז גיט נאר זיי האבן זיך גיט מעלים ומסתיר געווען

(37) דער ווערט, דאס איז.

(38) הע(צמי), ווי ער ווערט נמשך פון נהר יוצא.
(39) ישראל.

(34) עס איז דאך דא.

(35) אז: קען דאך אויך זיין.

(36) וואס עס איז דאך געווען.

געפינט מען בנוגע צו א בעל עסק, אז אע"פ וואס ער איז מאמין באמונה פשוטה, אז ברכת הוי' היא תעשיר, בשעת אבער עס קומט צום עסק גופא, איז אט דעמאלט קומט ביי אים אויס, אז כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וואס דערפון גייט מען דערנאך נידעריגער און נידעריגער, ביז וואנעט - ווי ער זאגט אין המשך - אז עס קאן זיין יעוזה בהוותו, אז דאס פועל'ט גאר ביי אים א ענין פון עזות פנים, און א ענין פון ישות.

וואס דאס איז - ווי ער איז מבאר מער בביאור דער רבי מהר"ש אין המשך מים רבים בתחילתו - אז עס איז דאך דא די שני ענינים, בשעת ער ווייסט אז ברכת הוי' היא תעשיר, איז אט דעמאלט איז וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה.

איז דאך דאס אין דערויף איז דער דיוק וואס מען זאגט בכל, אז אפילו אז וואס פאר אן עשי' עס זאל ביי אים ניט זיין, וויבאלד אבער אז ער ווייסט, אז דאס⁴¹ נעמט זיך פון דעם אויבערשטן, איז אט דעמאלט קאן זיין בכל אשר תעשה, אז אין דערויף זאל זיין וברכך הוי' אלקיך, וואס ברכת הוי' קאן דאך אראפקומען היא תעשיר.

בשעת אבער ער האט דער אַנְלֵת אַדָּם תְּסַלֵף דרכו, אז ער גייט זיך אין רבות מחשבות בלב איש, און פארמעסט זיך אויף ענינים וואס האבן צו אים קיין שייכות ניט, מצד דערויף וואס ער וויל זיך גלייכן צו א צווייטן, און נעמט ניט אין באטראכט ערכו ומעלתו ומעמדו ומצבו, וואס דעמאלט קומט דערפון ארויס די מחשבה אז כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, דער ענין פון השתדלות, אז דאס הענגט אפ אן זיינע השתדלות, איז אט דעמאלט - ווי ער זאגט דארט אין דעם המשך - פועל'ט דאס, ניט נאר אז ער פארלירט דער וברכך הוי'א בכל אשר תעשה, נאר ביז וואנעט אז אויך אין ענינים גשמיים, איז דאס נאך חסר פון דערויף וואס ער האט געהאט פריער. ווי ער ברענגט דארט משלים בהנוגע צו ענינים וואס דאס קאן אים אנרירן, ביז אין א ענין של סכנה. וואס די התחלה דערפון, איז דאס וואס ביי אים הויבט זיך אן די הנחה, אז כחי ועוצם ידי.

33:25

(יא) אזוי ווי דאס איז דא⁴² אין עסק, אזוי איז דאס אויך דא אין לימוד התורה - ווי ער זאגט אין דעם המשך - אז אע"פ וואס ער איז מברך בתורה תחילה, אז ער ווייסט אז דאס איז תורתו וחכמתו של הקב"ה, איז בשעת אבער ער קומט צום לערנען,

אויף קדושה, זיי האבן זיך ניט געקענט משתלט זיין ומשתעבד זיין בבני ישראל, אפילו ניט מעלים ומסתיר זיין, נאר אדרבה, די ברכת יעקב איז געווען באופן כזה, אז עס זאל נמשך ווערן דארט ניצוצי קדושה, ביז אין אופן, אז עס זאל זיין אן ארץ מבורכת כל ענינים גשמיים, און אין וואס פאר אן אופן זאל דאס זיין, אז דאס זאל זיין א צוות לקדושה, וואס דאס איז פועל א עילוי אין פרעה ובכל ארץ מצרים.

און דערפאר איז דער גורן האט, איז געווען דער אבל כבד למצרים, אז דורך דערויף וואס עס איז געווען דער גורן האט, וואס דאס איז פארבונדן מיט אבל יעקב, איז דאך דעמאלט נסתלק געווארן דער ענין פון ברכת יעקב, במילא איז דאך מצרים אנגעהויבן משתלט זיין על ישראל, האט דאס געבראכט סוכ"ס, ניט נאר אז⁴⁰ זיי האבן פארלארן דעם ענין פון לצוות לזה, נאר אויך אין ענינים גשמיים, איז דערפון געווארן דער ענין וואס לקו בעשר מכות.

וואס דערפאר איז דאס אן אבל למצרים, ניט סתם אן אבל, נאר אן אבל כבד.

וואס דערפון פארשטייט מען דאך בהנוגע צום המשך ההילולא, אז דער ענין פון ויברך יעקב את פרעה, איז דאס געווען דער תכלית הטוב אין ענינים פון קדושה, וואס ער האט דארט ממשיך געווען פון נילוס עולה לקראתו, וואס דאס נעמט זיך פון נהר יוצא מעדן, ביז אין אן אופן, אז דאס האט אראפגעקומען דא למטה, עס זאל ווערן מצרים תמורת זה וואס דאס איז ערוות הארץ, זאל דאס ווערן לצוות לזה צו קדושה, און אויך אז עס זאל אראפקומען אין א תכלית הטוב פון קדושה.

און דאס האט אויפגעטאן אין פרעה, דעם ענין פון לי יאורי ואני עשיתיני, וואס דאס איז דאך א כפוי טובה בתכלית, און אין דערויף איז אויך דא דער אוא"ס, וואס דאס איז דער למטה עד אין תכלית.

31:00

(י) כאמור לעיל, איז דאך דאס אלץ נוגע בהנוגע לעבודת האדם, אט דאס זאגט ער, ע"ד ווי דאס איז בנוגע די סיפור בהנוגע לפרעה, אט אזוי איז דאס שייכות בעבודת האדם. וואס כללות פון אידן זיינען דאך פאנאנדערגעטיילט אויף בעלי עסק און יושבי אהל, דאס הייסט אין עניני עסק און אין עניני התורה.

(42) ביי א בעל עסק.

(40) מען האט.
(41) איז דער ברכת.

איז אט דעמאלט פארלאזט ער זיך אויף זיין שכל, ביז אין אן אופן אז ער איז שוכח על נותן התורה.

און ווי ער איז מבאר אין דעם המשך - אז בתחילה טאקע האט ער די אמונה פשוטה, ע"ד ווי גערעדט פריער אין עסק, אז דאס נעמט זיך אלץ פון דעם אויבערשטן, ע"ד אויך בתורה, עס איז אבער דער עסק איז ניט אוועקגעשטעלט כדבעי, און ע"ד אויך אין לימוד התורה, איז דער עסק התורה שלא כדבעי, ווארום ער קוקט אויף תורה אז דאס איז א ענין שכלי, איז אט דאס וואס ביי אים איז פריער געווען באמונה פשוטה, אז דאס איז א ענין פון נותן התורה, איז פריער מישט ער צו דעם שכל, דערנאך בלייבט ביי עם מערניט ווי דער שכל, ביז וואנעט, אז מצד שכלו קאן ער דאך ניצן תורה גופא, אויף מורה הוראה זיין היפך רצון נותן התורה.

ווי ער איז מבאר בארוכה, אין קונטרס עץ החיים פון דעם רבי'ן נ"ע - אז דאס איז וואס מען געפינט, אז תושבע"פ ווערט אנגערופן בשם תאנה, און ידוע דער דעה אין מדרש און אין גמרא אז עה"ד תאנה היתה. וואס לכאורה, ווי איז שייכות זאגן אויף תורה שבע"פ א ענין פון עה"ד, אמת טאקע ווי ער איז מבאר אין רעיא מהימנא, אז דאס איז ניט די תורה אליין, נאר על שם וואס זי איז זיך מתלבש אין ענינים פון עץ הדעת, אין אילנא דטוב ורע וואס דאס איז די עניני העולם, דערפון איז דאך אבער אויך פארשטאנדיג, אז וויבאלד אז זי קאן זיך מתלבש זיין בזה, איז דאס גופא איז א הוכחה, אז דערפון קאן דערנאך ארויסקומען בהשתלשלות ביי דעם אדם הלומד תורה, א ענין, ניט נאר פון תורה, נאר אויך דער היפך פון תורה. וואס דאס איז דאך ווי די גמרא זאגט, אז אויב לא זכו, עס פעלט אים די זכות ובהירות, איז אט דעמאלט איז געשה לו די היפך פון סם חיים.

און ער איז מבאר דארטן, אז מצד דערויף וואס תורה איז דאך אנגעטאן אין ענינים גשמיים, וואס דערפאר, איז כדי פאנאדערקלייבן זיך אין די ענינים, נוצט ער זיין שכל גשמי מיט הבנה והשגה אין אן אופן פון הבנה והשגה גשמיים, איז אט דעמאלט קאן זיין, ער זאל פארגעסן אויף דער אלקות שבדבר, ביז וואנעט, אז דער ענין השכל שבזה, זאל גובר זיין און מעלים ומסתיר זיין אויף דעם אלקות שבזה, וואס אט דעמאלט קאן ארויסקומען דער היפך פון זכה נעשית לו סם חיים.

וואס דאס איז ווי ער האט געזאגט פריער, אז עס קאן זיין דער יעוזה בהוותו, אז אט דאס וואס מען האט אים געגעבן אין תורה, די חכמה ושכל שבתורה, איז אט דאס זאל זיין דער ענין פון יעוזה, ביז וואנעט אז ער זאל זיין א כפוי טובה, און עס זאל ווערן דער ענין פון לי יאורי ואני עשיתיני.

36:15

יב און אין דערויף זאגט מען, אז ביז אין די איז זיך מתלבש דער אוא"ס, ביז למטה עד אין תכלית, וואס דערפאר ווערט דאס אנגערופן דא למטה בשם וואס דאס איז דער ענין הטבע, וואס טבע איז דאס דער לשון פון טובעו בים סוף, אז עס ווערט פארטרונקן ביז אין אן⁴³ אופן פון העלם והסתר, ביז אין אן אופן אז דאס ווערט א מנגד.

און דערנאך - ווי ער וועט ממשיך זיין אין די סעיפים שלאחרי זה⁴⁴ - אוא"ס⁴⁵ איז ווערט נמשך ביז למטה עד אין תכלית, אבער אין דערויף גופא, איז דאך דא דער ענין פון אוא"ס, איז אט דאס איז וואס איז דער ענין פון כל ידח ממנו נדח, און דורך דערויף איז מען מבזבז די אוצרות - ווי ער איז מבאר אין די שפעטערדיגע סעיפים - וואס דאס נעמט זיך מצד למעלה גיט מעלה עד אין קץ, וואס אט דאס איז דע"י בזבז האוצרות, גיט דאס דעמאלט א כח אין די צבאות הוי', וואס דאס איז ניט נאר די פקיד החיל, נאר דאס איז די אנשי החיל, ואדרבה, דער עיקר הנצחון פירט זיך דורך דורך אנשי החיל, אז זיי זאלן דורכפירן דעם נצחון, אויף מהפך זיין פון שקר פון עולם פון שטות דעולם, זאלן זיי מאכן דערפון די קרשים, פון וועלכן מען שטעלט אויף קרשים פון די עצי שיטים, אז דאס זאל זיין עומדים, בדוגמת עמודים המחברים הגג עם הרצפה, ביז אין אן אופן, אז עס זאל ווערן דער ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

וואס ע"י עבודה זו, וואס מען ניצט אויס די אוצרות שנתבזבוז און וואס מען האט געגעבן, ניצט מען דאס אויס אויף דורכפירן דעם שליחות, אויף דורכפירן דעם נצחון המלחמה, אט דעמאלט פירט זיך אויס די תכלית העבודה, וואס דאס איז דער ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד מישראל.

וע"י עבודת כל אחד ואחד, איז אט דעמאלט פירט מען אויס דעם ענין פון עיקר שכינה בתחתונים היתה, אז עס זאל זיין אזוי ווי עס איז אמאל פריער געווען דער עיקר שכינה בתחתונים היתה לגנוני, זאל אזוי אויך זיין דער באתי לגני אחותי כלה, וואס דאס וועט זיין בביאת משיח צדקינו, בקרוב ממש.

(45) איז דאך.

(43) עולם פון העלם והסתר ביז אין אן.
(44) אז אויף דערויף איז, אז דאס איז דער ענין, אוא"ס איז דאך.

~ נספח: קטעי מאמרי רבותינו נשיאנו, לפי הסדר שנזכרו בהמאמר⁴⁶ ~

- א. תורת הבעש"ט והה"מ – בלקו"ת לג' פרשיות (סג, ב)
- ב. תורת אדה"ז – בלקו"ת שה"ש (יט, ב)
- ג. תורת הה"מ – רמזי תהלים בתחילתו (אות רג)
- ד. תורת אדה"ז – תניא אגה"ק (סימן כ. קלב, א)
- ה. תורת אדהאמ"צ – תורת חיים מקץ (רכט, ב ואילך)
- ו. תורת הצ"צ – אור התורה ח"ב פרשת ויחי (תיח, ב)
- ז. תורת מהר"ש – המשך מים רבים בתחילתו (אות א)
- ח. תורת אדנ"ע – קונטרס עץ החיים (פי"א ואילך)
- ט. תורת כ"ק אדמו"ר הרי"צ – המשך באתי לגני פרק י"ג

(46) וראה בתורת מנחם עמוד V הכתי"ק של הרבי בקשר לזה, וזלה"ק:

תורת הבעש"ט: לקו"ת לג"פ סג, ב.
הה"מ: רמזי תהלים בתחלתו.
אדה"ז: עוד ביאור יונתני
אגה"ק כ (קלב, א)
אדהאמ"צ: תו"ח מקץ פח, ב.
הצ"צ: אוה"ת תיח, ב.
מהר"ש: מים רבים בתחלתו.
אדנ"ע: עה"ח פי"א ואילך.
לסי"ג בהמשך

א. תורת הבעש"ט והה"מ⁴⁷ – בלקו"ת לג' פרשיות (סג, ב. ועיי' אוה"ת בראשית ח"ג ע' תריד)

לפ"ז אתי שפיר יותר פי' הבעש"ט נ"ע שהם ג' בחי' עולמות נשמות ואלקות. והיא השכלה מופלאה, להשכיל מה בין אצי' למה שלמעלה מאצי'. שזהו ענין הפרש בין נשמות לאלקות. כי הנשמות נמשכים מכלים דאצי', שעם היותן ג"כ אלקות איהו וגרמוהי חד, אך עכ"ז אינן דומים להאורות שהם אלקות ממש. וזהו עצמו הפרש בין אצי' שהוא בחי' כלים, לעולמות הא"ס שהם למעלה מבחי' כלים דאצי', ולכן נק' אלקות ממש.

גם י"ל הפרש בין ב' בחי' אלו, כענין הפרש בין היחוד דאיהו וחייהו חד ובין היחוד דאיהו וגרמוהי חד, ועולמות הם בי"ע נבראים ממש ...

קיצור: תחתיים שניים ושלישיים תלת עלמין בי"ע דכללות א"ק ואצי' ובי"ע. אף עשיתיו הפסק כי בי"ע עלמא דפרודא. אבל אצי' וא"ק הכל אחד. וזהו ענין אמת ראש תוך סוף. וזהו מקרא משנה תלמוד. גם כמש"ל שהלבושים שממעשה המצות הם דוגמת התיבה כו'.

והנה, ענין תחתיים שניים ושלישים תעשה. בשל"ה פי' בי"ע. ובאו"ת מהמגייד נ"ע פי' בעומק יותר בשם ריבש"ט זלה"ה: כי יש בכל תיבה מתיבות התפלה והתורה, ג' בחי' עולמות נשמות ואלקות, ועולים ומתקשרים ומתייחדים זה בזה עם אלקות, ואח"כ מתייחדים ומתקשרים יחד האותיות, ונעשים תיבה, ומתייחדים יחודים אמיתיים באלקות. וצריך האדם לכלול נשמתו בכל בחי' ובחי' מהנזכר. ואז מתייחדים כל העולמות כאחד, ועולים ונעשים שמחה ותענוג גדול עד אין שיעור. וזהו תחתיים שניים ושלישים, דהיינו עולמות נשמות ואלקות, תלת עלמין אית ליה לקב"ה הנו' ר"פ שלח דקנ"ט.

ועיין בת"א בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים, נו' ג"כ ג' בחי' מלאכים ונשמות ואלקות. ובמק"מ שם פ' שלח פי' בשם הרח"ו שהם אצי' בריאה יצירה. וי"ל, שזהו מ"ש הבעש"ט עולמות היינו יצירה, נשמות בריאה, אלקות אצי'. אך הרמ"ז שם פי' שהם ג' בחי' הכוללים כל החלל, היינו א"ק ואצי' ובי"ע. ומרומים בי"ה ע"ש. ועמ"ש מענין ג' בחי' אלו בביאור ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום כו'.

ב. תורת אדה"ז - בלקו"ת שה"ש (יט, ב)

ולכן נאמר בישראל קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, שישראל הוא ראשית ומקור התורה כי הנה ישראל עלו במחשבה. פי' מחשבה היינו בחינת חכמה, ועלו במחשבה היינו בבחינה העליונה שבמחשבה (והיינו כענין במחשבה תחלה דהיינו תחלת המחשבה).

והענין, כי הנה בענין השתלשלות עילה ועלול, הנה פנימית העילה הוא דבוק בעילתו, רק חיצוניותו הוא הנמשך בהשפעה להעלול. ועד"ז הוא נמשך ומשתלשל מעילה לעילה הכל רק באופן זה, שמבחינת חיצוניות העליון נעשה פנימיות לתחתון (ועמ"ש מזה באריכות קצת בפ' שלח בד"ה ענין נסכים). וא"כ לפ"ז הכלל, הרי החכמה עילאה שמקבלת מבחינת כתר, כמ"ש והחכמה מאין תמצא, הרי הבחינה עליונה שבחכמה ופנימיותה דבוקה בכתר עליון (וע' בפרדס שער שלישי פ"ג, כל ספירה וספירה תבחן בג' בחינות כו', ובשער הנתיבות רפ"ג הנתיב האחד כו' יחוד החכמה בכתר כו', ועוד שם שכל מופלא נדמה למאציל כו', ועיין בפ' פנחס (דרנ"ו

עוד ביאור הדברים ע"פ יונתי בחגוי הסלע וגו' הנה ארו"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה. כי התורה הנגלית, היא בחינת הארת החכמה המתלבשת במדות, ולכן הם גם כן שיתא סדרי משנה כנגד ששה מדות עליונות סדר זרעים מבחינת חסד כו'. והענין הוא, כי כשר ופסול טמא וטהור חייב וזכאי, נמשך מהמדות עליונות, דהיינו כשר ומותר וטהור זהו בחינת חסד, וימין מקרבת שיתעלה אותו דבר ליכלל באור א"ס, ופסול ואסור וטמא היינו בחינת גבורה, שמאל דוחה שלא יוכל להתעלות כו'.

וכ"ז הוא ע"פ חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא, הנמשכת ומתלבשת במדותיו ית', ולכן נקרא התורה נובלות חכמה של מעלה (בבראשית רבה פרשה י"ז), כי חכמה זו המתלבשת במדות, היא בחי' נובלות לבד לגבי עצמיות חכמה עילאה, חכמתו ית' שהיא רמה ונשגבה למעלה מהמדות כו' (ועמ"ש בד"ה השמים כסאי כו' דקאי על התורה שנקרא כסאי לבחינת רצונו וחכמתו ובינתו כו' והיינו מה"ט וע"ש מענין זה).

47) האותיות המודגשות הן לשון הה"מ באור התורה (ולהעיר, שבהמאמר מוזכר גם מלשון הקיצור שבלקו"ת שם, דהיינו הענין דאף עשיתיו, שלא נזכר בפנים המאמר).

סע"ב), ומה שנמשך ומתפשט מבחינת חכמה למטה במדות, זהו רק מבחינת חיצוניות החכמה, וזהו ענין נובלות חכמה כנ"ל.

אכן נש"י שעלו במחשבה, היינו בבחי' העליונה שבמחשבה, כי לכן הרי נאמר בנים אתם לה' בני בכורי ישראל, שכמו עד"מ הבן הנמשך ממוח האב, הרי מלוּבש בהטפה מעצמיות ומהות החכמה שבמוח האב כו'. וכך נש"י שרשן ומקורן מעצמיות ופנימיות ח"ע ממש, שלמעלה מבחי' נובלות וחיצוניות כו', וכמ"ש בד"ה ששים המה מלכות כו' בפי' כנס"י שבפנימיות ז"א כו' ע"ש. ועמ"ש ג"כ בד"ה אני ישנה בפי' עלו במחשבה, דהיינו בחינת מחשבה שבמחשבה כו' ע"ש. וא"כ, עד"ז גם כאן, היינו שנש"י שרשן מבחינה העליונה שבח"ע, ולכן הם ראשית תבואתה, והם מקור ויסוד התורה, שהיא בחי' נובלות חכמה.

ולכן נקראת התורה תורת משה כו', והיינו לפי שנשמת משה שרשה מעצמיות ח"ע, שזהו מקור התורה, וכמ"ש מזה בד"ה להבין ענין לחם משנה בפ' בשלח. שלכן נאמר במשה כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ כו', וכבד לשון לגבי תשב"כ, שלא היה יכול להשפיל א"ע להיות נמשך ממנו התורה, שהיא בחי' נובלות חכמה כו'. ועמ"ש בד"ה משה ידבר. ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש, שזהו ענין שהתורה נק' כלה ומאורסה, וישראל הם בחי' חתן המשפיע כו'.

והנה, הגם שזהו בחינת משה, אך כמ"כ יש ג"כ נשמות גבוהות מאד, שיש בהם מבחינת משה, וזהו שאמר רב ספרא לרבא משה שפיר קאמרת כו', והן הנשמות שנק' אחים ורעים למקום, כמ"ש למען אחי ורעי כו', ומבואר בזה, שהן למעלה אפילו מבחי' בנים (ע' זהר ח"ב דקכ"א סע"ב וד' צ"ד סע"ב ח"ג ד"ז ע"ב), והיינו שנמשכו מיחוד או"א דאצילות, ולכן נקראים אחים לז"א דאצילות, והם למעלה מבחי' תורה, וכמשנ"ת ג"כ בביאור ע"פ ששים המה מלכות הנ"ל בענין חסידים הראשונים שבגמ'.

אמנם הנשמות הנמשכים מזיווג זו"נ דאצילות, היינו שהנשמה נמשכת מאין ליש שהוא מאצילות להיות בחי' בריאה ממש, אבל נשמה דאצילות היינו בחינת אלקות ממש, שהוא בחינת אצילות כמו שהוא באצילות ממש, למעלה מעלה מבחי' בריאה יש מאין, אלא שהן רק מבחי' הכלים דאצילות, כי פי' כלים דאצילות הוא בחינת הגבול שיש גם באצילות, שע"ז אמרו שיעור קומה רל"ז אלפים רבבות פרסאות. והנשמות הנמשכים מהכלים, הרי הנשמה היא כמו טפה א' לגבי הכלים ממש, ומ"מ היא בחינת אלקות.

וכמ"ש במ"א ביאור ענין זה ע"פ מאמר הזהר פ' פנחס (דף רמ"ט ע"א) ע"פ ובחדש הראשון כו' מאי אילת השחר כו' ע"ש, וזהו ענין הנשמות שנמשכו מיחוד או"א, שנק' אחים ורעים לזו"נ דאצילות ע"ש, שנאצלו ג"כ מאו"א כמו שנאצלו הכלים דזו"נ דאצילות, אלא שהם הארה קטנה מאד לגבי הכלים דזו"נ שהם הע"ס.

משא"כ הנשמות שנולדו מיחוד זיווג זו"נ דאצילות, היינו שלידתם הוא לעולם הבריאה, כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פרק ד' ה', והיינו שנמשכה הנשמה להיות בריאה יש מאין, וע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא. ואף לפמ"ש במ"א שגם מזיווג זו"נ דאצילות נולדים ונמשכים ג"כ לפעמים נשמות גבוהות מאד הנק' נשמות דאצילות ממש, וכדמשמע בזהר ויקרא (דכ"ד סע"ב) ובוהר משפטים (דצ"ד ע"ב) ובשאר דוכתי. מ"מ, כיון ששרשן מזיווג זו"נ דאצילות, ולכן נק' בנים למקום, וא"כ אינן אלא טפה א' הנמשכת ממוחין דזו"נ. והתורה היא עצם חב"ד דזו"נ דאצילות ממש. ואצ"ל נשמות דבי"ע כו'. ולכן ע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא.

ומ"מ, אפילו נשמות דבי"ע ממש, כולן שרשן מאצילות העליון ממש. וגם עלו במחשבה, ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים גבי כי תקנה עבד עברי כו', וא"כ צ"ל מהו הפי' והענין שהצדיקים הראשונים דייקא לבד הן הן נשמות דאצילות, משא"כ שאר כל הנשמות שהן דבי"ע כו'. אך הענין, כי נשמות הצדיקים הראשונים, היינו שהנשמה המלוּבשת בגופם ממש היא בחי' אצילות ממש, כמו נשמת רשב"י שהיה לו נשמה דאצילות מלוּבשת ממש בהגוף שלו למטה ממש, וע"ד מ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהו, שאף לאחר שירדו הנר"נ דאצילות לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו' ע"ש.

משא"כ שאר כללות נש"י צדיקים ובינונים כו', הנק' נשמות דבי"ע, היינו שעם היות שרש כל הנשמות הוא מאצילות, אבל עכ"ז בחי' זו דשרש הנשמה שמאצילות, אינו מלוּבש ולא מאיר בהגוף כלל, אלא נשאר האור בבחינת אצילות בבחינת העלם ומקיף בלבד על הנשמה המתלבשת בגוף, והנשמה הנמשכת ומתלבשת בגוף, היא נפש או רוח או נשמה דבי"ע לבד, ולא מבחינת אצילות כלל, ולכן נקרא נר"נ דבי"ע לבד.

אך עכ"ז, שרש דשרש בחינת מזליהו והמקיף יש בכל נש"י מבחינת שעלה במחשבה, וע"כ מצד זה נאמר על כל נש"י קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, שהן הן מקור התורה ויסודה.

ומצד הנשמה המלוכשת בגוף הן בחינת מתקשראן באורייתא כו'.

ג. תורת הה"מ - רמזי תהלים בתחילתו (אות רג)

האות, הוא חוקק תמונת האות (ונאמר ומחוקק מבין רגליו). וזאת החקיקה נקראת מחשבה, כמו מחשבה הקדומה למוצא האות והדיבור, כי כאשר המחשבה מעורב באות ודיבור ניכר האות והדיבור.

נמצא, כי ישראל הנקראים ראשית, הם שורש כל העולמות ומלאכים ושרפים ואופנים. וזהו מ"ש בזהר מאתערוותא דלתא אתער עובדא לעילא [נ"א: מאתערוותא דלתא אתערותא דלעילא], כי העליונים אין להם התעוררות אם לא ע"י ישראל שהם שורש כולם, ופשיטא שאינם יכולים להוציא שום דיבור בלתי ישראל שהם שורש כולם, כי הם עיקר המחשבה כנזכר.

נמצא, כי כאשר ישראל מתחילין לומר שירה, יש להם למלאכים כח לומר ג"כ שירה. וז"ש שיר השירים, ר"ל שיר של ישראל גורם שירים הרבה של העליונים ...

... ויש לומר ע"פ מ"ש רז"ל שאין המלאכים אומרים שירה עד שישראל אומרים שירה, שנאמר קדמו שרים וגו'. וצריך להבין מהו ענין ההמתנה שממתינים המלאכים עד שיתחילו ישראל. ויש לפרש על פי הקדמה הידוע שישראל עלו במחשבה תחילה להבראות. אע"פ שנברא האדם אחר מעשה [נ"א: אחרון למעשה] בראשית, היה קודם במחשבה, שנאמר אחר וקדם צרתני.

והנה ידוע, כי במחשבה יש כל הכ"ב אותיות וה' מוצאות הפה, ומשם שורש כל האותיות. כי אין האדם מוציא דיבור מפיו אם לא יחשוב תחילה. וכאשר מוציא איזה דיבור בלי מחשבה, הדיבור הוא מחוסר חכמה ושכל, כמ"ש לעיל באריכות.

נמצא, כי המחשבה הוא שורש כל העולמות שנתגלו ע"י הדיבור. והוא על דרך משל, כאשר האדם כותב איזה אותיות, הנה קודם כתיבת ציור האות, הוא מתחילו ביו"ד, כי זאת הנקודה קטנה מציאותה בכל האותיות. וגם מקודם שכותב

ד. תורת אדה"ז - תניא אגה"ק (סימן כ. קלב, א)

בפרטי פרטיות. אבל בטרם יצמח, למי יאמר כל מזל ומזל לכל עשב ועשב בפרטי פרטיות) מהכח הצומח שבו, שהוא אין ורוחני והם גשמיים, ואין זאת אלא משום דרגלי א"ק מסתיימים בתחתית עשי', ותחת רגליו מאיר אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין בלי הפסק רב ביניהם, רק עיגולי א"ק לבדו ...

... אמנם מציאותו ומהותו של אור הא"ס, אינו בגדר מקום כלל, וסובב כל עלמין בשוה, ואת השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה אחת, ולית אתר פנוי מיניה אף בארץ הלזו הגשמית, רק שהוא בבחי' מקיף וסובב, וכמ"ש הפי' בלק"א ... יסוד העפר המצמיח תמיד יש מאין, הם עשבים ואילנות (והמזל המכה ואומר גדל, היינו לאחר שכבר צמח העשב, ואינו אומר לו לצמוח מאין ליש, אלא מקוטן לגודל ולשאת פרי כל מין ומין

ה. תורת אדהאמ"צ - תורת חיים מקץ (רכט, ב ואילך⁴⁸)

מעדן ממש, שהוא למעלה מעה"ח שבתוך הגן, כמ"ש ויטע ה' גן בעדן מקדם כו' ויצמח ה' כל עץ נחמד כו' וטוב להשכיל ועה"ח בתוך הגן ועה"ד טו"ר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

וזהו והנה עומד על היאור כו'. דהנה היאור הזה הוא נהר נילוס, שהוא הנהר הראשון בד' נהרות שיוצאין מנהר שיוצא מעדן להשקות הגן, והוא מ"ש ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים שם הא' פישון כו', שנהר זה עדיין הי' כלול ומתאחד בנהר שיוצא

(48) ועיי"ש גם את המשך ענין. ששייך לכאורה בנוגע המדובר בהמאמר על עסק ולימוד התורה לשמה, ונשמט מכאן מפני אפס הפנאי והמקום להעתיק.

הרי פשט הכתובי' הללו משמע, דנהר זה שיוצא מעדן, הי' משקה לכל עץ נחמד כו' הנוטע בגן הזה, וגם לעה"ח שבתוך הגן, וגם לעה"ד טו"ר כו'. וע"כ, בנהר זה בהכרח שיש בו כח המצמיח כל בחי' עונג העליון הטוב בעצם, כמו כל עץ נחמד וטוב, וגם הי' משקה לעה"ח ועה"ד כו', רק שבהפרד הנהר חוץ לג"ע לד' ראשים, ויצא ראשון נהר פישון שהוא נילוס, נמשך

בו מבחי' עה"ד טו"ר בתערובות אחר החטא דאדה"ר בעה"ד כשאכל ממנו כו' (ובחי' ס"ר ניצוצות דקדושה שיצאו ממצרים, היו משוקעים בנהר נילוס כו', שהן ז' מדות דקדושה דע' נפש דיעקב איש תם כו'.

ו. תורת הצ"צ - אור התורה ח"ב פרשת ויחי (תיח, ב)

במצרים כו'. וכשנסתלק יעקב נסתלקה הברכה, עד שהגורן מוקף אטד וקוצים. וע"י מספד זה חזרו והמשיכו הארה וגלוי מבחי' יעקב:

ומהרמ"א כ' קשה, הנה האבל הוא לבעליו, ואיך מייחסו למצרים. אך האבל הוא על האובדים את השלם, ולא על עצמו. והנה האובדים אותו היו זרעו. וגם המצרים, כי היתה ארצם מתברכת בזכותו (כענין ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף בפ' וישב ל"ט ה'). וראיתי בעה"ק שעד"ז ההשפעה הבאה לשר של בבל זהו רק בשביל ישראל, ולכן הי' האבל במקום אטדים וקוצים, שמורה על רמז על כבודת האבל. עכת"ד. ואפ"ל, כי ויברך יעקב את פרעה, שיתברך בית המצרי בגלל ישראל, ושלא ישתעבדו בישראל, שאז הי' טוב למצרים וטוב לישראל ויעלו הניצוצים. וגם להם היה עלייה ע"ד לצוות לזה⁴⁹. משא"כ אחר הסתלקות יעקב, שנשתעבדו המצרים בישראל, גרם זה להם שהוכו עשרה מכות, כמה לקו באצבע כו', ולכן בגורן האטד הי' אבל למצרים ג"כ:

בכלי יקר ס"פ ויחי ויבואו עד גורן האטד, שהיה הגורן מוקף קוצים, כדרכו של גורן כגורן זה שמקיפים לו אטד. הקשה, א"כ למה נקרא זה גורן האטד יותר משאר הגרנות, ועמש"ל שהגמרא תירץ קושיא זו שהקיפו כתרים כו'.

ותירץ, כי הגורן רמז על ההשפעה הבאה מלמעלה. ועמ"ש בענין חג האסיף באספך מגרנך כו'. ולכן הסנהדרין היו כחצי גורן, לומר שבזכותם בא השפע. וכמאמר המדרש שה"ש ע"פ בנות ישראל הם סנהדרין שהם בונות את ירושלים.

וענין שהוא מוקף אטד וקוצים הם המונעים ומעכבים שלא יימשך ההשפעה מן הגורן (ולענ"ד מלשון הגמרא י"ל שהם המונעים שלא יכנס זר לגורן, ע"ד להט החרב כו' לשמור את דרך עה"ח).

וזהו רמז שבהסתלקות יעקב הצדיק יחזור הרעב כו', וע"כ היה זה אבל למצרים. וע"כ נאמר עוד וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האטד. דמשמע, שגורן האטד גורם האבל. והיינו שהאבל על הסתלקות הברכה הנמשכת מיעקב, כמ"ש ויברך יעקב את פרעה. ובמ"א נת', שברכה זו היא המשכה מלמעלה מהשבירה והתיקון. שיהי' יוכל להיות העלאת הניצוצים שנפלו

ז. תורת מהר"ש - המשך מים רבים בתחילתו (אות א)

ואלו הי' דעתם ברוחב ובחוזק לא הי' מתאווה כלל לריבוי דברים שמצטרפים לו לפי קוצר דעתו ... ורוב הרע המגיע לאדם הוא מפני תאוותו להשיג עושר רב, או עכ"פ למלא רצונותיו הזורים, לפזר יציאותיו כי רב המה בריבוי רצונות זרות, ואשר עבור זה יסכן נפשו לעשות דברים שהמה בחזקת סכנה, ולא יביט ע"ז כלל, כמו שירצה להשתמש בכלי כסף, והרי הוא סכל למה לא

... רבות מחשבות בלב איש, הם בחי' ריבוי המחשבות שבלב איש, שהם הם הטורדים את האדם ע"י שמטילים ספיקות רבות בכל ענין ... איך לעשות כך או כך ... ועי"ל ענין רבות מחשבות בלב איש באו"א קצת ובאמת קרובין הן בענין, והיינו ע"ד שאחז"ל מרובי' צרכי עמך ודעתם קצרה, ופי' בת"א ד"ה ויאבק שמה, שמרובים צרכי עמך הוא מפני שדעתם קצרה,

ובתקו"ז תקון סט (קה, ב): זכאה חולקנא דעלאין ותתאין אינון באסכמותא לסייע לן, האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין, דבר נש דאשתדל בפולחנא דמאריה, דכל בריין דעלמא אינון בסייעתא דיליה, כמה דאוקמוהו, כל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה, ואפילו שרפים וחיות ואופנים לא אתבראו אלא לסייעתיה, וכד בר נש אפיק הבלים ודבורים בצלותיה, כמה עופין פתחין גופיהו ופומייהו לקבלא לון".

49) עיי' ברכות ו, ב (ועד"ז בשבת ל, ב): ואמר רבי חלבו אמר רב הונא, כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין, שנאמר סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא וגו', מאי כי זה כל האדם ... רבי שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה רבי שמעון בן זוטא אומר, כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה.

ירצה לעשות כליו מזהב, ויש אשר עשו מספיר, ואפשר שיעשו גם מנופך או מאודם כו', שהם אבנים יקרים במציאות להיות גדולים שיעשו מהם כלים.

וע"ז אמר במשנה תורה שחת לו לא, כ"א אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו, וזהו שביאר שלמה דרכי בני אדם, שע"י האולת שלו יסלף דרכו, ועל ה' יזעף לבו מדוע הגיע לו ככה שיוזק או יחסר אבר או יסתכן בעת מן העתים. ובאמת הוא עצמו גרם לזה, למה לו לרצות כלי כסף או בגדי רקמה ומשי, הלא גם מגז כבשים יתחמם, ולמה ירצה לעשות מעורות החיות שאינם מצוים כ"כ וביוקר להשיגם, וכן אם יעשה לו כסות בקרה מקנבוס ג"כ יכסה גופו, ויכול להיות נקי כנדרש לאדם, ומדוע ירצה במשי וכדומה. ולמלאות רצונותיו הזרים, מסכן נפשו לפרוש בים ולהלוך בדרכי המסוכני במדבריות וכדומה, וכמו שלהשיג מרגליות יקרים יש מין א' שצריכים לירד בצלוחית כמו זוג גדול בים, ונודע כי צלוחית שטבלה דרך פיה לא עלתה לה טבילה, מפני כי אין המים נכנסים לתוכה, וכ"ה כשיורד האדם דרך בה בים אינם נכנסים בה המים, והאדם יכול לחיות באויר אשר ימצאו בה, ע"י שפופרת אשר יוצא מהזכוכי הנ"ל דרך הים עד האויר שלמעלה כו'. אבל הוא בסכנות גדולים, הא' מדגי הים שלא ישברו הזכוכי בשוטם בים, הב' שלא יפסוק החבל שאחזו בו הכלי הנ"ל, הג' שלא ישבר באבן וכדומה הנמצאים בים.

והעושה אלה מי הוא החייב ברע אשר יגיע לו כשיקרהו אחד מן הסיבות, האם על ה' יזעף לבו מדוע הגיע לו ככה, הלא אם ה' מסתפק בלחם לאכול ובגד ללבוש לא ה' מצטרך לכל אלה, א"ז כ"א מרוע יצרו המסיתו מדוע לא לבוש בגדי רקמה כמו העשיר שיש לו נכסים רבים ולא ישתמש בכלי כסף כמו העשיר, וזהו שמביאו לעשות דברים זרים בכדי להשיג למלאות תאוות לבו הרע.

והגם כי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריז עליו מלמעלה, האמת כן הוא, אבל מ"מ הנה הוא בעל בחירה שיוכל לבחור במדת ההסתפקות, ואז לא יצטרך לנדוד ביתו, כי ישב בשלוה וישתכר יציאותיו ההכרחי, ומאן דיהיב חיי יהיב מזונא. ואם יתקן דרכו, יזמין לו השי"ת מזונותיו בריוח ובריבוי ההשפעה גם בהיותו בביתו, וכמ"ש וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, פי' כשתזכור שה' אלקיך פי' שהוא הנותן לך כח לעשות חיל, ולא תאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אז וברכך בכל אשר תעשה. ענין אומרו בכל, פירושו כל מה שיעשה יעלה לטוב ולהצלחה, ויכולה שתהי' הצלחה יתירה גם בעשיית דבר קטן שיתעשר מזה בעושר רב ועצום.

והלא אנו רואים, שמחסד הבורא עלינו כל מה שנצרך יותר הוא בנקל יותר להשיג, ויכולים להשיג את הדבר הנצרך יותר בזול יותר הרבה, וכמו אכילה ושת' שהשתיה היא נצרכת לאדם יותר מן האכילה ... ולכן המים נמצאים בכל מדינה ומדינה בשפע ובריבוי ובזול יותר הרבה ... והאויר שהוא עוד יותר נחוץ מן המים ה"ה נמצא בכל זמן ובכל מקום מבלי שיצטרך האדם גם לילך להשיגו ... ובלי שום מחיר ... לא כן הבגדים אפי' בגדים הפשוטי' הנה המה יקרים יותר מהמאכל ג"כ, והיינו להיותם אינו נחוץ כ"כ כמו המאכל, שהרי גם כשילך האדם קרוע ובלוי וגם בלי שום בגד יוכל לחיות, וענין הבגדים הם רק לכסות בשרו כו', לכן הם ביוקר יותר, וכ"ש בבגדים יקרים שאין שום צורך כלל בהם, כ"א להתגדל ולהתייהר בהם, ולמלאות תאות לבו שילך בבגד טוב ויקר כמו העשיר, שאינו תופס מקום אצלו כלל המעות אשר שילם עבור הבגד, גם כי רב הוא בערך אנשים בינונים, אמנם לגבי רוב עשרו אינו תופס מקום כלל. והגם רוח הלזה, שזדון לבו השיאו אלך גם אני בבגדי משי יקר כמו העשיר, הנה דמיו יקרים מאד, ומסתכן להשיג מעות בכדי שיוכל למלאות תאות לבו הרע אשר השיאו לסכן נפשו בכדי להשיג למלאות תאות לבו כו'. והבית היא עוד יותר מבלי צורך, שהרי יוכל להיות בבית חבריו להתחמם, וכן יוכל להסתפק ע"י שישכור דירה לב"ב, לכן הבית עולה ביוקר יותר גם מן בגדים היקרים כו'. וכ"ש אבנים טובות ומרגליות וכל התכשיטין, שעולים לדמים יקרים מאד שלא בערך גם מן הבית, וכ"ש אם ירצה להשתמש בכלים מספיר או אודם ודומיהם כו'.

שנמצא מבואר, שכל מה שמוכרח יותר להאדם, מלבד מה שהוא בזול יותר, הנה הוא נמצא יותר, והשגתו הוא מבלי שום טורח כלל. וכל מה שאינו מוכרח כ"כ, הוא בעילוי יותר ביוקר וקשה בהשגת המציאות.

ואם ירדוף אדם אחר המותרות הנ"ל, ויסתכן בנפשו בעבור זה, האם על ה' יזעף לבו מדוע הגיע לו ככה. ה"ה בעל בחירה למה בחר לרדוף להתאוות אחר המותרות ולמה לא יכבש יצרו מבלי להתאוות לדברים הנ"ל או כבוד המדומה, במה שתשתווה הנהגתו להעשירים המנהיגים הוצאותיהם בהרחבה. וכן עליהם אשר ישתמשו בהם הם מכסף וזהב או גם ממולאים בתרשיש וכדומה, הלא הוא בעצמו גרם שיסתכן בסכנה הבאה לו או מה שניזק באחד מאבריו.

וע"ז אמר אולת אדם תסלף דרכו וכת' מידכם היתה זאת לכם, וע"ז אמר משחית נפשו הוא יעשנה, והלא האלקי' עשה את האדם ישר, והמה ביקשו חשבונות רבים, שהם רבות המחשבות אשר בלב איש, הטורדות אותו לחשוב אם יסע למרחקים ישיג

פרנסה בשפע וריבוי למען יוכל להרבות כבוד ביתו כו', וכשיוצא מכח אל הפועל מחשבתו הרעה הנ"ל עושה רעה לעצמו, שבהיותו הולך ביום אוכלו חרב וקרח בלילה, מכ"ש אם ירד לשוט בימים או בצלוחית הנ"ל, שמתחייב בנפשו הוא על אשר גרם לעצמו ככה שזהו רק מה שאולת אדם תסלף דרכו כו'.

וכ"ז נכלל בכלל מה שאמרו ז"ל מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה, פי' שכל הסיבה מה שמרובים צרכי עמך לרדוף אחרי המותרות הוא לפי שדעתם קצרה מלהבין שע"י דברים הנ"ל

מסכן נפשו בסכנות גדולות שאינו כדאי ספק מהסכנה נגד הטוב ששיגי, ועיקר פי' ודעתם קצרה הוא מה שאינו מעמיק דעת בהתבוננות בגדולת הבורא, שאם הי' מעמיק דעת בהתבוננות בפסוק וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, אומרו בכל, יורה שלא דוקא ע"י נדודו בדרכי' רחוקים או להפריש בים ישיגי הטוב, כ"א שיכול לברכו בכל אשר יעשה בהיותו יושב בביתו ג"כ, רק שידע שה' אלקיך שהוא הנותן לך כח לעשות חיל כנ"ל.

ח. תורת אדנ"ע – קונטרס עץ החיים (פי"א ואילך)

ואינו דומה כמו תושב"כ, שנרגש בה יותר האור האלקי, כי לא נתלבשה בלבושים גשמיים כ"כ, ובפרט שבכל ענין אומר וידבר ה' ויאמר ה' וחותם בכמה פרשיות אני הוי'. אבל בתושבע"פ, לפי שנתלבשה בלבושים גשמיים, ה"ה מעלימים ומסתירים על האור, והוא מרגיש בלימודו רק הענין הגשמי שעוסק בו, והשכל הגשמי המלוכש בו, והוא רחוק מאלקות. ובפרט שכל ענין תושבע"פ הוא לברר בירורים, וכמו ר"י כולהו תנויי בנויקין הוה, שמתלבש ג"כ בטענות של שקר לברר האמת מן השקר, וכן בעניני איסור והיתר להבדיל בין האסור אל המותר, ובין הטמא אל הטהור כו'. הרי שהיא מתלבשת בלבושים דטו"ר ממש, ומשו"ז נק' אילנא דטו"ר, לפי שהמברר מתלבש בלבושי המתברר ונק' ע"ש המתברר כו'.

ולכן צ"ל עסק התורה באהוי"ר דוקא ... (עיי"ש המשך הענין בארוכה, ונשמט כאן מפני אפס הפנאי והמקום להעתיק).

יא) והנה כמו שנת"ל בענין יחו"ת ויחו"ע, דביחו"ת בהכרח שיהי' ג"כ בחי' יחו"ע, ובאם לאו הוא בחי' אתר דמותא, מצד אחיזת החיצונים, ונופל ממדרגתו ר"ל כו'. כמו"כ יובן ג"כ הענין בעסק התורה, דתושבע"פ נמשלה לתאנה, ותאנה היא עה"ר כדעת הרשב"י במד"ר ור"נ בגמרא, ולכאורה נפלא הדבר, איך שייך לומר על תושבע"פ שהיא עץ הדעת כו'.

ובאמת מבואר כן ברע"מ פ' נשא דקכ"ד ע"ב, דתושבע"פ היא אילנא דטו"ר. אמנם אין הכוונה על התורה עצמה, שהיא ח"ו בחי' אילנא דטו"ר, אלא מצד ההתלבשות שלה, וכמ"ש באגה"ק על מא' רע"מ הנ"ל, כי הלכות התורה נתלבשו בדברים גשמיים כו', המחליף פרה בחמור ושנים אוחזין בטלית, כן כל ההלכות הם בדברים הגשמיים, וכשלומד ההלכות ה"ה עוסק בענינים גשמיים, יכול להיות בבחי' יש ודבר ויוכל לשכוח על ה' נותן התורה וישכח שהיא חכמתו ורצונו ית' כו'.

ט. תורת כ"ק אדמו"ר הרי"צ - המשך באתי לגני פרק י"ג

אבל עולמות בי"ע ה"ה בחינת מטה, דכלים דאצילות הם כגופא לנשמתא, משא"כ בי"ע הם בחי' לבושים, וכמבו' בפתח אלי' דכמה לבושים תקינת לון, דקאי על בי"ע שהם רק לבושים בלבד לאור הכלים דאצילות (שהם בבחי' גופא כנ"ל המתלבש בהם) וכמאמר אימא עילאה מקננא בכורסא, דאימא עילאה הוא בחינת בינה דאצילות, ה"ה מקננא בכורסא עולם הכסא שהוא עולם הבריאה, שית ספירן ביצירה ואופן בעשי', דלכן נק' בי"ע מטה לפי שהם רק לבושים לאור האצילות.

ובלבושין דבי"ע אומר, דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא שהם הנשמות, דהנה רוב הנשמות הן נשמות דבי"ע, ורק חד בדרא

והנה מה שאומר למטה עד אין תכלית, קאי על הגילוי וההתפשטו', שהוא בבחי' התפשטות בבחי' אין סוף ואין שיעור ובל"ג ממש עד למטה מטה, במדרגות היותר אחרונות והיותר תחתונות.

וזהו אוא"ס למטה עד אין תכלית, שהתפשטו' האור הוא בבחינת א"ס ובל"ג כלל, עד מדרגה היותר מטה מטה.

דהנה עולמות הא"ס שלפני הצמצום, ועולם האצילות, דשם מאיר האור אין סוף בגילוי, ה"ה כלים לאור אין סוף, להיות דגם הכלים ה"ה אלקות ממש, וא"כ אין פלא כלל דהאור א"ס מאיר שם בגילוי, וכן אין פלא מה שהם יכולים לקבל אוא"ס הגלוי.

בדורות הראשונים הם נשמות דאצילות, אבל רוב הנשמות הם נש' דבי"ע, אלא שבבי"ע גופא, הנה הנשמות הם פנימי, ומלאכים חיצוני, ועולמות הם חיצוני' דחיצוני'.

ובריבוי ההשתלשלות דהשתל' האור בבי"ע ממדריגה למדרי' בריבוי המדרי', הרי מתעלם ומסתתר האור ממדרי' למדרי', עד שבהגיע האור לעולם הגלגלים והמזלות הרי מתעבה ומתגשם, ולכן כל ההשפעה והגילוי בעולם התחתון ועולם הגשמי דעוה"ז הוא ע"י הגלגלים ומזלות, וכמ"ש וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, וכמאמר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, שהוא בא מאור וחיות האלקי ששופע דרך הגלגלים ומזלות, דזהו השפלה גדולה מה שהאלקות בא בהעלם והסתר גדול כ"כ, בריבוי העלמות והסתרים דריבוי ההשתל' דבי"ע, עד שבא בהשפעה חיצוני' וגשמי'.

ובפרט כמו שבא בהריבוי צמצומים העלמות והסתרים, עד שיכול להיות דבר ההיפך מאלקות לגמרי, והיינו לשכוח על הוי' לגמרי ח"ו, ומכ"ש כמו"ש בקליפה וסט"א לאמר לי יאורי ואני עשיתיני, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא דויברך יעקב את פרעה (ואיתא בתנחומא הובא ברש"י במקומו), ובמה ברכו, ברכו שיעלה נילוס לקראתו, והוא השפעת הטוב העליון שנמשך, הנה פרעה מלך המצרים וגבולים הוא עוד כפוי טובה, ואומר לי יאורי ואני עשיתיני, שהוא היפך האמת.

אשר כמו"כ ישנו גם בעבודה בכל או"א בבעלי עסקים ויושבי אהל, דבעלי עסקים הוא מה שחושב דכחי ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה, דהגם שיודע ומאמין שהוא הנותן לך כח לעשות חיל, וברכת הוי' היא תעשיר, ומזכיר ש"ש על כל דבר ודבר בעסקו, ומ"מ הנה חושב דכחו ועוצם ידו, היינו דחכמתו עמדה לו.

ולזאת, הנה בזמן העילוי, בכל הענינים, יעוז בהוותו, שהוא מתגאה בעצם מהותו, ונדמה לו כי חכמתו עמדה לו. וכן להיפך בזמן הדוחק ח"ו הוא בנמיכת רוח ושפלות. דשניהם אינם אמת, דמאחר דברכת הוי' היא תעשיר הרי צ"ל בהשואה בהרגש נפשו, אלא דיש בו חסרון.

דכמו"כ הוא ביושבי אוהל, דהגם שלומד תורה ויודע שהוא תורת הוי', ובכ"ז הרי אפשר חלילה שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה, והוא כדוגמת בעלי העסקים, דהגם דמאמין בהוי' באמונה פשוטה שהוא ית' הנותן כח לעשות חיל, וברכת הוי' היא תעשיר, ובכ"ז הנה כאשר ענינו מצליחים, לבו זחוחה עליו ויתגאה בעצמו כו', וכאשר ח"ו דחוק לו ה"ז מעיק לו ביותר ושפל בעיני עצמו, דטעם הדבר הוא לפי דעצם יסוד העסק אינו כדבעי, דזה שמאמין דהוא ית' הנותן כח לעשות חיל, הוא רק אצלו באמונה פשוטה בלבד, אבל יסוד העסק והמו"מ אינו כדבעי להיות ע"פ התורה, ולכן היוצא מזה הוא כנ"ל.

וכן הוא ביושבי אהל, דהגם שלומד תורה ויודע שהוא תורת הוי', אבל עצם הלימוד וגוף הידיעה אינם כדבעי, והוא דכאשר לומד את התורה, והיינו בעת לימודו שוכח על נותן התורה, כ"א הוא אצלו ענין שכלי, ולהיותו אצלו שכלי בלבד, הנה אח"כ כשיודע מה שלמד, הגם שיודע שזהו תורת הוי', ובכ"ז הרי גם הוא שכלי, ולכן יכול ח"ו לומר דבר ולדייק ענין בשכלו מה שהוא היפך התורה.

והיינו דכללות הענין, דהגם שמקבל חיות מאלקות ממש, ומ"מ יכול להיות ח"ו היפך האלקות, והוא לפי שהאור בא בריבוי צמצומים העלמות והסתרים ביותר, דזהו"ע הטבע לשון טובעו בים סוף, שהאור הוא מוטבע בהסתר וההעלם ביותר, שבא מריבוי ההשתלשלות דהאור, שמשתלשל ממדריגה למדריגה עד המדרי' היותר אחרונות.

ומסיימים בטוב.